

150

4-25

July

55

268 ~~496~~
P

Handwritten signature

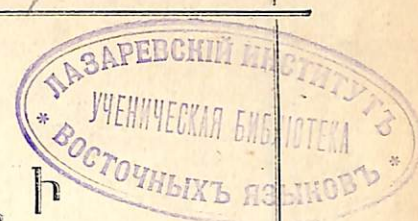

2000

Լաւ
55

32 268. 496.

№ 1

Բ Ա Ն Ա Լ Ի

ԿԱՄ

ԲԱՅԱՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

„Զուարճալի Ժամերի“

Աշխատանքություն

ԱԴԱՄ ՍԱՐԴԱՐԵԱՆՅԻ

ՄԱՍԸ ԵՐԿՐՈՐԴ

1551

ԹԻՖԼԻՍ

ՏՊԱՐԱՆ Գ. Դ. ՌՕՏԻՆԵԱՆՅԻ

1890

Дозволено ценз. Тифлисъ, 5-го Февраля 1890 г.
Типогр. М. Д. Ротвианца, на Гол. пр. соб. д. № 41.

ԳԼՈՒԽ Ա. ՀԱՆԵԼՈՒԿՆԵՐ

- 1 Փռ. դրամ, որ միևնույն ժամանակ նշանակում է զուգանալ, երաժշտական գործիք:
- 2 Կռչիչ. ոչ հաշում է և ոչ էլ օտարին ներս թողնում:
- 3 Ձգերուկ. բաղմութիւնը—ներսի կորիզներն են:
- 4 Վերադարձիչ. ճանապարհների վերադ:
- 5 Տապալ. աշտարակը—տապանն է. համր դեպքանը—աղանին. իշխանը—նալ նահապետն է. անգիր նամակը—ձիթեղն է:
- 6 Կշի մի րեւոյն է, որի գլուխը շատ հաստ է քան վերջաւորութիւնը:
- 7 ձախարհ. գործիք է. որքան շատ է թելը փաթաթվում, այնքան էլ հաստանում է:
- 8 Փռերի. ծնունդն ու մահը—փալակ, կայծակն է. աղաղակը—որոտումն է. մարդիկ սպասում են—անձրեւին:
- 9 Արհիւն, որ ամեն տեսակ կը խօսէ, ինչ ձայն էլ հանէր, նույն ձայնը ևս կը ստացուի:
- 10 Հայտնի. հշոտներ. եղբայրները կը նշանակեն բաղաձայն տառերը. քույրերը—ձայնաւորները. նոցա հալը—Մեարտիկ Մաշտոցն է. վեցերորդ պետութիւնը—մամուլն է:
- 11 Առաքող և յարու. լոծարակամ երբեք չեն կարող միմեանց մօտենալ:

- 12 Նէաբո՛ւ Էրեւն, որը չէ կարող ձեռքն ալրել:
- 13 Ձիււոյ. ձին և մարդը ի միատին ունին երկու գլուխ, մի զուգ ձեռք և վեց տոնիր:
- 14 Անգաւ. քուրքն է—տերեւերը, սաւանը—ձիւնը:
- 15 Լոյսիւնէր. գունաւոր զարդը—լուցկու գլխներն են. լուցկիներն հետ խողալով կարելի է հրդեհ ձգել:
- 16 Ժամացոյց. թէև անշունչ առարկայ, բայց աղմուկ է հանում:
- 17 Ծովէ ցառի. տէրութիւնը—ծովն է, ջուրը. ժողովուրդը—կենդանիները. չատակը—լոյսի երես կամ արև չէ տեսել:
- 18 Ածուխ. վազրի աչերը—կրակն է. հող դառնալ—մոխիրն է. ծնողը—փայտն է:
- 19 Գնալի. խողալիքն է, որ երբ դարկում են՝ մեղանից շուտ է վազում և ցատկում, նամանաւանդ ռետինից շինած գնտակը:
- 20 Անու. ամեն առարկայ՝ շնչաւոր, անշունչ, վերացական՝ ունի մի անուն:
- 21 Հրացանի փոքի. երբ արձակում են՝ խկոյն հեռու տարածութեան վերայ է ընկնում:
- 22 Ինչ Գէրաւան. որ միննոյն ժամանակ նշանակում է կենդանի, վազրի ցեղից:
- 23 Հոյեւ. ինչ ձև էլ որ ցոյց տաք, խկոյն ճշգրտութեամբ, ինչպէս մի դերասան, նոյնը կը կատարէ:
- 24 Սառուց. երբ ջուր էր՝ հրդեհի դէմ էր կռւում. իսկ սառած ժամանակ ջերմութիւնիցն է հալվում:
- 25 Հոգանի. որ անձրև, արև ժամանակ գործ ենք ածում և մեր գլխի վերայ ման ածում. իսկ պարզ և լուսին գիշերները թողնում ենք տանը:
- 26 Տարբեր. որ բաղկացած է երկու հրամայական բաղբրից, տանք և բեր:

- 27 Պառի. որ տերեւից է հիւսած, բայց խկապէս տերև չէ. ծաղկից է շինած, բայց խկապէս ծաղիկ չէ:
- 28 Փող բառը աչս հանելուկում պէտք է հասկանալ զուռնալ, որ երաժշտական գործիք է. երբ պինդ փչեն անպատճառ բարձր ձայն կը հանէ:
- 29 Թանաք. լիճը—թանաքուման է. ովկիանոսը—գրականութիւնն է. սև գոյնը կամ կարմիրը—կրիտիկան է, խաղաղակուր. լողնորդները—ընտիր հեղինակներն են, որոնք անուն են թողել:
- 30 Տեգրան. չատուկ անուն. տի—նշանակում է հասակ, որ գրած ժամանակ երկար ձև ունի. գրան—դեղատան քաշն է, որ կը նշանակէ ցորենաչափ:
- 31 Շափառի. պտուղ է, որ ծառի վերայ եղած ժամանակ, ողնի կենդանու նման, փշոտ կաշի կամ կեղև ունի:
- 32 Հէշառու. բարձրաւանդակը—ինքը ամանն է. լիճը—ներսի ջուրը. կղզին—կրակարանի դուրս ընկած մասն է. հրաբուխը—ներսի կրակն է:
- 33 Դեկտեմբեր և Յունուար ամիսները. Դաւիթը—գեկտեմբերն է, ծերունի. Յովնաթանը—լուսուար, երիտասարդ. քուրքչի և ձոն բառերը նշանակում են ցուրտ եղանակ. դրացի՝—որովհետև գեկտեմբերին հետևում է լուսուար ամիսը. ճիշդ մի րոպէն—տարեմուտ գիշերուալ վերջին րոպէն է: Համարեա տարի է անցնում, եթէ լուսուարից մինչև գեկտեմբեր հաշուենք:
- 34 Նաւ. պտուղն է. ներսի հատիկները, չատութեան պատճառով՝ ասուած է հազար ու տաս. իսկ դրսի կեղևի գոյնը, փալլուռութեան համար՝ առլառի է նմանեցրած:
- 35 Դրախտէն. կեղծ փող շինողներն են, որոնք գիտեն իրանց համար պատրաստած պատիժը, և օրէն-

քից չը վախճալով՝ տարում են նոյնը թղթա-
դրամի միւս երեսին:

36 Աւա. դահիճը—սլաքն է, նիզակը կամ նետը. քիմիա-
լի լաղթութիւնը — վառողի գիւտն է. հղբօր
հետ ժամանակ որոշելը—ժամացուցի երկու
սլաքներն են. օթեանը—ծոցի գրպանն է:

37 Հաւիճ. որ ոչ իսկապէս ծով է և ոչ էլ ցամաք, ոչ
կարելի է շրջիլ և ոչ էլ լողալ:

38 Չաւաւիճ. կամ ծէշի վառարան, որ ամառ ժամանակ
անդործ ձգած է, նկուղներում. իսկ ձմեռը՝
բոց կրակի մէջ աչքովում է. կուշա բառը նշա-
նակում է—փաշար լիքը:

39 Հիւսիւր. երաժշտական անղական գործիք է, որ դը-
ղումի պէս զլուխ ունի. մաղերը—սլմերն են
կամ լարերը. ողբը—ածեղու ձայնն է, երգի
եղանակը. ականջները քաշքշիւլ—լարելն է,
քօքելը:

40 Սաւաւ. չատուկ անուն է, որ բաղկացած է երկու
բառից, ալսինքն սար—լեռան և դար—հա-
րիւր տարի. պարսից փոխարքան կոչվում է
սարդար:

ԳՆՈՒՅՈՒ Ք.

ԲԱՌԱԽԱՂԵՐ

1 Ահաւ. նշանակում է չ'բեր կամ անծին. եթէ կէս ա-
նենք, կը ստանանք ա՛հ, որ նշանակում է տարի
և աւ՛, որ կը նշանակէ կենդանի. եթէ հակա-
ռակը կարդանք, կը ստացուի շահաւ, որ նշանա-
կում է փող կամ փարաւ. իսկ սկզբի վանկը
կը լինի շահ, որ նշանակում է միջատ:

2 Բաւաւաւ. երեք մոգերից մէկը, որ աստղի լուսով եկաւ
Քրիստոսին երկրպագելու: Այդ անունը բաղ-
կացած է երեք բառից՝

1 Բաւ—որ ալքի է նշանակում.

2 Բաւ—ցուցական դերանուն.

3 Բաւ—նշանակում է լեռան.

Բաւաւաւ—աստղն է:

3 Ահաւաւ. չատուկ անուն է, որ բաղկացած է երկու
բառից (և ոչ թէ երկու վանկից):

Բաւ—հրամայական եղանակով բաւ.

Բաւաւ—հրամայական եղանակով բաւ:

4 Աւաւ. պտուղ է, որ կազմած է հետեւեալ բառերից՝

Աւ—ցուցական դերանուն.

Աւաւ—թռչուն է.

Երեք տառը՝ Բաւաւ—գործիք է (դնդան).

Մնացորդը՝ Բաւ—լարաբերական դերանուն:

5 Աւաւաւ. Աւաւաւ բառի մէջտեղը գտնվում է ն տառը:

6 ժէնէ-այ: Եւոպարում լալտնի քաղաք է համանուն լճի վերայ: Եթէ կարենք երկու տառ, ալսինքն թէ: մնացորդն է նէ-այ, որ Ռուսաստանում լալտնի գետ է: Եթէ կրկին կարենք մի տառ ևս, ալսինքն ն, մնացորդն է Ն-այ՝ ամենքիս նախամալը:

7 Նրէնէ-այ, որ բաղկացած է տասը տառերից և կազմուած է չորս վանկերից, որի ամեն մի վանկը առանձին նշանակութիւն ունի:

էրէ — աշխատութիւն.

նա — ցուցական դերանուն.

իւ — (թէ և յ տառը բաց է թողած) բալ է.

ճաւ — նշանակում է քուրդ:

Ծիածանի երևոյթը փառաւոր տեսարան է կազմում:

8 Սրէնէ. սիրելի թռչուն է. երգեցողութեան կազմից անդուգական: Եթէ « տառը հեռացնենք, կը մնալ «նէ» բառը, որ ձայնարկութիւն է:

9 Սիւս-այ 4 լիւր. ալեկարդ ծերունի՝ հալը Ղևոնդ Սլիշանի աշխատութիւնն է, որի վերնագիրը բաղկացած է երկու վանկից, որոնք արտասանութեան ժամանակ լսվում են Սիւ և Վիւ բառերը. երկուսն էլ Հալաստանի քաղաքներ են, որոնք սուլթանի սեպհականութիւնն են կազմում:

10 Բաւալ. Եթէ քաւ (խօսք) բառի վերայ աւելացնենք այ տառերը, կը ստանանք քաւայ — որ բալ է սահմանական եղանակ, երրորդ դէմք. Եթէ յի տեղ աւելացնենք շ, կը ստանանք քաւալ — անորոշ եղանակով կրկին բալ. Եթէ վերջը աւելացնենք ի հնչիւնը, կը ստանանք քաւալի — որ գործիք է:

11 Սաւալ. կազմուած է երեք բառից, «ս, «ւ, «լ:

12 Ներէնէ-այ. աշխարհաբար բալ է, սահմանական եղանակ, ապրումնի ժամանակ, եղակի երրորդ դէմք. բաղկացած է տասն և երեք տառերից, որոնցից իննը բաղաձայն տառեր են՝ իւրար ետևից գրուած. միայն շ ձայնաւորը ամեն վանկում լսվում է. ձայնաւորներից միայն « և է տառերն են գրուած:

13 Նհաւ բառն է. առանց ն տառի՝ կը լինի Մուշ — քաղաք, առանց հ տառի՝ հաւ — ժամանակական մակրալ:

14 Բէրէլ անորոշ բալն է, որ կազմած է երկու հրամայական բառերից՝ Բէ՛ւ և Է՛լ:

15 Խոս. Եթէ աջից կարդանք, կը ստանանք զոխ բառը, որ բուս է. աղիքներ լցնելը՝ կը նշանակէ երշիկներ պատրաստել.

կողոպուտը — վրձինն է.

մաքրիչը — խողանակն է:

16 «. հո՛ւ — հրամայական բալ է, որ Եթէ կրկնենք՝ կը ստանանք հոսհոս բառը, որ կը նշանակէ գիշերալին պահապան.

Բ. հոսհոս — չան անուն, որ նշանակում է հասիր և կո՛ւլ տուր.

Գ. հոսհոս — բուս է, Եթէ հոս բառից կէս հեռացնենք և հոս բառի վերջն աւելացնենք, կը ստացուի հասկ բառը.

Դ. հոս — կենդանի, հոսհոս — բառից հոսհոս հեռացնենք, մնացորդն է հոս.

Ե. լոս — Եթէ հոս բառը հակառակը կարդանք, կը ստացուի լոս, որ միջատ է:

17 Նրէնէ-այ ազդն է, որ Եթէ լուծենք, կը ստացուի Նրէն և հոն բառերը, որ նշանակում է քահանան կամ տէրտէրը անցկացաւ.

երէց—քահանայ.

էանց կամ անց—անցկացաւ:

18 Լաճ. եթէ չա՝ բառի վերայ աւելացնենք ծ տառը, կը ստացուի Լ ու ծ բառը, որ նշանակում է զոյգ կամ երկու: Լուն ամառն ահարկու կենդանի է, որովհետեւ մեղ նեղացնում է:

19 Խաբէի և Խաբէի. իրարու նման բառեր են, երկուսն էլ Խ-ով սկսվում և Խ-ով վերջանում. մէկի մէջ ա, միւսի մէջ ի ձայնաւորներն են զանազանութիւնը. խարխալ—ծովին ոխերիմ, զատակում տեղ ունի. խորխալ—գաթալի միջուկը:

20 Ուլ թիւն է. եթէ աւելացնենք սկզբից

Ք կը լինի Քաւլ, ոչ սուր, չը կարող.

Ք » Քաւլ, խիղճ.

Լ » Լաւլ, պտուղ.

Խ » Խաւլ, խոչնդոտ.

Տ » Տաւլ, ողկուղ.

Տ » Տաւլ, խաւար.

Ք » Քաւլ, ծանրութեան նախ:

21 Բադաւա՛. երկու հրամայական Բա՛ւ և աւա՛ բառերն են. բոլոր ձայնաւորներն էլ ա են:

Լա՛ւաւաւ. երկու հրամայական Լա՛ւ և Լա՛ւ բառերն են:

22 «Ը» քառն է, եթէ ըն-ի հետ աւելացնեմ կէ՛ք բառը, կը լինի ըն կ եր:

23 Լիբէճ. եթէ ֆե՛ն տառը չի նենք ա՛յ, կը ստացուի Լա. բառը, որ թունաւոր կենդանի է:

24 Մոհաւա՛. եթէ քարումում բառերը հակառակը կարդանք, կը ստանանք Մոհաւա՛, ուր ուրաք բառը աւելանում է իբրեւ տոկոս:

25 ԲԱՌԵՐԻ ԳՈՎԵՍՏԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ

Հարց. — Ես խաղերի մեծ իշխանն եմ.

պապսխան. Յայտնի բան է իշխան ես,
Քանի որ տուղ կամ ա՛ *) ես:

» Է Իսկ ես երգերի աղն ու համ.

Փեղ էլ, պարոն, կը ճանչնամ:

Բա՛ւ երգի աղն է համ:

» Է Ոչ այս, ոչ այն՝ ես մի բայ եմ.

Գու ո՛չ ա ես, ոչ Բա՛ւ ես,

Ձէզոքական բայ Գա՛ւ ես:

» Է Աշակերտի դասն ամեն ժամ:

Դա՛ւ ես, Փաղան թռչնի պէս

Պուլք երևում յայտնապէս:

» Է Հեղանիւթի լաւ պոմեստ եմ.

Պահեստ ես հեղանիւթի,

Ժեշտի Բա՛ւ մեր խանութի:

» Է Ագաւորի տոստ պաշար.

Իսկ դու, պարոն, քանի չա՛,

Աղբորին պաշար կը տաս:

» Է Թէեւ դիւղ եմ՝ բայց հազուստ եմ.

Կարծեմ՝ դու պոլսեցի ես,

Խա՛ղիւղ անուն կը կրես:

*) ա բառի վերայ փոփոխակի աւելանալով բ, գ, դ, թ, ւ, խ, կ, հ, մ, պ, տ, և փ տառերը՝ ստացվում են. բաս, գաս, դաս, թաս, լաս, խաս, կաս, հաս, մաս, պաս, տաս և փաս բառերը:

» 1 Իսկ ես բայ եմ սովորաբար:

Իսկ զու ինչքան ճղճղաս,
Բայ ես յայտնի, քանի հո:

» 2 Առաջին պայման պըսակի.

Վաշառք կերցնող մեր փեսին
Ամենքը հո է ասին:

» 3 Զարդարանք եմ կոտորակի.

Մահն ամբողջի կըտոր է,
Մարդուն զուր մի՛ մոլորէ:

» 4 Բանջարեղէնի սիրահար.

Լօբի, մախոխը միտն եկաւ,
Երբ մեծ պատժ մօտեցաւ:

» 5 Իսկ ես յայտնի եմ ու համար:

Իսկ զու, յայտնի թիւ՝ համար,
Տոս ես, բայց ոչ անհամար:

» 6 Ես ոչ եմ եւ ոչ համար,

Ոչ էլ բայ եմ սովորաբար.
Այլ մի խեղճ մարդ տարակուսած,
Ամեն մարդու աչքից ընկած:

Քեզ վերայ շատ եմ ցաւում,
Քանի կաս աչդ վիճակում.
Լմաւ է, որ զու զլուխըդ լաս,
Վաղուց ասին քեզի քո:

26 Ես. քաղաք է Գալիլիայում. հակառակ կողմից կար-
գացվում է Անի, որ Լուսաւորչի հօր անունն է:

27 Բարեբառ. ալօնքն քառէր առ, — խօսքեր զնիր:

28 Անի. Բսկիւմար, զիցունի Բագրևանդալ. հակառակ
կողմից կարգացվում է Խառ, որ Նույնպէս զի-
ցունի էր Հռովմայեցաց:

29 Մ. ցուցական դերանունն է. հակառակ կողմից կար-
գացվում է առ, որ Նշանակում է թղթախաղի
«տուզ» նշանը, որ ամենից բարձրն է իւր ուժի
կողմից:

30 Մարմար. քար է, որ եթէ կէս անհնր, կը ստանանք
երկու բառ՝ մար, մար, որ Նշանակում է քուրդ,
քուրդ կամ երկու հատ քուրդ:

31 Մէլի. թէ ծաղկի անունն է և թէ մարդու անուն, որ
Նշանակում է Միքայէլ: Եթէ կէս անհնր, կը
ստանանք երկու բառ, Մէլ և Մէլ: Եթէ հակա-
ռակ կարդանք, կը ստանանք Կէլէ՛ բառ, որ
դահճի պաշտօնն է:

32 Եւ չաղկապն է.

Եւ. կը լինի Եւ, Լերմոնտովի դեր.
Եւ. « Եւ, Արծիւ Վասպուրականի.
Եւ. « Եւ, դժառան խնր.
«-ով « Եւ, արարացի.
Հ-ով « Հւ, մօղալ կամ տարազ:

33 Ղաւ բառն է, որ ամանեղէն է. շինած է կաւից, որը
դաւի մալրն է զիւլում. իսկ վարպետը՝ որ բրտան
է, համարվում է հալոր: Գաւի մէջ առհասարակ
լցնում են ձէթ կամ զինի:

Ղաւ. Եւ վերջաւորութիւնը երբ աւելացնում ենք,
ծաւալը պակասում է և դառնում է թափանցիկ
բաժակ:

Թ... եթէ դաւած բառից 4-ն հեռացնենք և մնացորդը ... անիմատ բառը հակառակը կարդանք, կը ստանանք ... բառը, որ կրկին աման է՝ սովորաբար պղնձից կամ երկաթից շինած:

34 Ս... կամ Պ... լատուկ անուն է.

...—անիմատ վանկ,

...—եթէ հակառակը կարդանք, ի միասին ձուլած կը լինի Ս... կամ Պ... առաքեալը, որ առաջ հաւատացեալներին հալածում էր:

35 Դ... Մարգարէի անուն է:

...—ցուցական դերանուն է.

...—դաւաճանութիւն, Վասակի պաշտօնը.

Ե...—(եթէ հակառակ կարդանք երկու տառ) գործիք է.

Ե...—թուական անուն, ուղղական հօլով.

Գ...—եթէ Դաւիթ բառից 4-ն փոխենք և նորա տեղը աւելացնենք 4, կը ստանանք Գ... բառը, որ նշանակում է հալեալ:

36 Մ... նշանակում է նահատակ և մի և նոյն ժամանակ մարդու անուն է.

...—նշանակում է քուրդ.

...—կուր և մի և նոյն ժամանակ ամիս.

...—բուս.

Ե...—առարկայ (անչափ).

... կամ ...—լեռնական աղբ:

37 Վ... եթէ վերցնենք մի-մի տառ, կը ստանանք հետեւեալ ձեր՝

վ—բաղաձայն տառ.

վա—ձայնարկութիւն.

վաբ—ներքե, տեղական մակբայ.

վաբի—ծաղիկ.

վաբիս—բայ, աշխարհ վաբի է.

վաբիս—լատուկ անուն, զօրավար զեղարդով:

ԶՈՒԱՐՃԱԼԻՔ

ԳՆՈՒՄ Գ.

Խ Ա Ղ Ե Ր

1

Ա	մ	Ժամանակ, տարի	
գ	ա	մ	Բայ, զալիս եմ
գ	ա	մ	Գոյական անուն, մեխ
թ	ա	մ	Գոյական անուն, թշնամի
ժ	ա	մ	Գոյական անուն, եկեղեցի
ժ	ա	մ	Ժամանակ, տահաթ
լ	ա	մ	Բայ չէզոքական, լալիս եմ
ծ	ա	մ	Գոյական անուն, մագերի հիւսը
կ	ա	մ	Բայ չէզոքական (զրաբար)
կ	ա	մ	Շաղկապ
հ	ա	մ	Գոյական անուն, ճաշակ
մ	ա	մ	Գոյական անուն, մեծ-մալը
չ	ա	մ	Գոյական անուն, ծառ
ց	ա	մ	Գողաթի անուն, Գամառկոս
ա	ա	մ	Ներդրածական բայ, տալիս եմ
ֆ	ա	մ	Յատուկ անուն

2 Նթէ ուղղութիւն դարձնէք նկարի վերայ, կը տեսնէք որ էջաւորութիւն բառը հետեւեալ կերպով է տեղադրուած վեց քառանկեանց մէջ.

.	ա	դ	ր	8	ւ
---	---	---	---	---	---

. (կէտ) ա, դ, ր, 8 (ութ), ւ (նիւն) — կէտադրութիւն:

3 Հարցականները բաղաձայններ են, իսկ կոչականները ձայնաւոր:

? ! ? ! ? ! ? ? ! ? ? ! ? ? ! ? ! ? ?
Յ ե ր ա ն ա ս, ծ ե ր ի ս ա տ իւ լ ն ի մ ա ն ա ս:

1	դ	ն	2
	ր	ա	
	ա	ր	
	մ	ի	ս

4 Նթէ 1-ից մինչև 2-ը կարդալ կարդանք, կը ստանանք «բա», «ն» և «ս», իսկ եթէ հակառակը՝ 2-ից մինչև 1-ը կարդանք, կը ստանանք «աբ», «ի» և «ս» բառերը:

ա	ո	ս
ո	ի	ո
ս	ո	ս

5 Քառանկեան չորս կողմը կարդալով, ամեն ուղղութեամբ էլ, ստացվում է Սօ՞ լատուկ անունը. իսկ անկիւնագծերի ուղղութեամբ լետ ու առաջ՝ նույնպէս ստացվում է լատուկ անուն, ապինքն՝ Սէ՞, որ քաղաք է Կիւիլիպուս:

6 Այս նկարը, խիսապէս քառանկեան չորս կողմը, ամեն ուղղութեամբ էլ կարդացվում է «ա» բառը, որ մարդու անուն է և միևնույն ժամանակ լատուկապէս ծեր մարդոց է վերաբերում, ապինքն՝ Նշանակում է մեծ հալոյ: Անկիւնագծերի ուղղութեամբ լետ ու առաջ կարդացվում

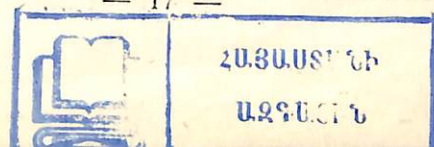
ս		ա		ս
	ա	●	ա	
ա	●	ր	●	ա
	ա	●	ա	
ս		ա		ս

է «աբ» բառը, որ լատուկապէս ծուլ մարդոց է վերաբերում. իսկ եթէ անկիւններում գտնուած «ա» տառերը բաց թողնենք և կարդանք մնացորդը, կը ստանանք «ա» բառը, որ նշանակում է բալ, ապինքն՝ շին իր խօսքը և միևնույն ժամանակ լատուկ անուն, օրինակ Արա Գեղեցիկ, որ հալոց Արամ Նահապետի որդին էր:

7 Տասն և վեց քառակուսիները՝ ի միասին միաւորուած՝ ստացուել է հետեւեալ ձևի մի մեծ քառակուսի: Նթէ՛ ինչպէս կարգն է, հորիզոնական ուղղութեամբ կարդալու լինինք, կը ստանանք Գամառ-Քաթիպալի մանկական ոտանաւորներին մէկի միայն երկու տունը:

Ահաւասիկ ստանաւորը՝

Ահա հասաւ նոր տարի,
Հետը բերեց նոր բարի.
Մանրը տղոց ուրախ օր,
Բարի զաւակ հօրն ու մօր:

Մանրը տըղալք են ուրախ,
 Ունին կաղին կողինախ.
 Սալորի չոր, չամիչ, թուզ,
 Փշատ, ունաբ ու ընկուզ:

	Գ	Ա	Մ	Ա	
	Ա	Հ	ա	Հ	ա
	ա	ր	ի	Հ	ե
	ն	ո	բ	բ	ա
	ը	ր	ա	ը	ա
Ա	խ	օ	ր	ի	ա
	ա	կ	Հ	օ	ր
	Մ	ա	ն	ր	ա
Պ	ե	ն	ու	ր	ա
	կ	ա	ղ	ի	ն
	ա	խ	Ա	ա	ա
	ո	ր	Հ	ա	ի
	ա	տ	ու	ն	ա
	ի	թ	Ա		

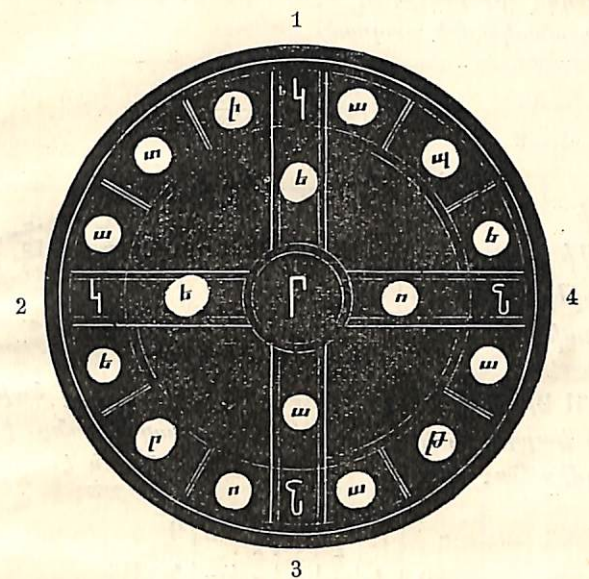
Շրջապատի ամեն մի փոքր քառանկեան կողքին
 գրած են մի-մի տառ, որը կարդացվում է Գամառ-Քա-
 թիպա՝ բանաստեղծի ստորագրութիւնը:

Ա	ր	ա	մ	ա	ղ	ղ
---	---	---	---	---	---	---

8 Այս խաղի մէջ շաշարաբո-ւնիւն բառի տեղ, որ բաղ-
 կացած է տասնևչորս տառերից, նշանակած է առ բառը,
 որ միննուն նշանակութիւնն ունի:

9 Կախարչական խաղ

Այս անիւի սպիտակ տարածութիւնները լցրած են աղն-
 պիսի տառերով, որ եթէ շրջապատի ամեն ուղղութեամբ՝
 չետ ու առաջ կարդալու լինինք, կը ստանանք ճախ՝

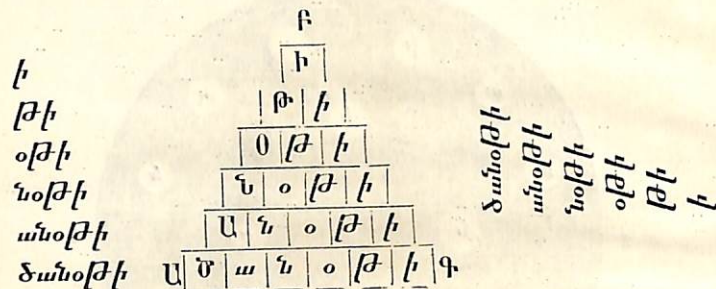

1-ից մինչև 2 կիտակ բառը, հակառակ կատիկ
 2-ից » 3 կերոն » » նորեկ
 3-ից » 4 ճաթան » » ճաթան
 4-ից » 1 ճեպակ » » կապեն
 Իսկ եթէ խաչածև կարդանք, նունպէս չետ ու առաջ,
 կը ստանանք՝

1-ից մինչև 3 կերան բառը, հակառակ ճարեկ
 4-ից » 2 նորեկ » » կերոն
 3-ից » 1 ճարեկ » » կերան
 2-ից » 4 կերոն » » նորեկ

10 ԵԿԻՄԱԿՈՆ ԲՈՒԴ

Նթէ կարդալու լինինք Աւից մինչև Բ և կամ Գ, ստացվում են միևնույն խօսքերը, այսինքն՝ ճանօթի բառը: Աւստեղ կալ օթի բառը, որ նշանակում է բնակարան և օթի, որ նշանակում է քաղցած:

11 Նթէ ալ նկարի եղևրալին գլխատառերը ձախ կողմից կարդանք, կը ստացուի Աւստեղ աղգանունը, իսկ աջ կողմից Ղալբա, որ նույն հեղինակի անունն է:

Համապատասխան տողերում մեր առաջարկած հարցերի պատասխաններն են՝

Ալաղաղ — սարի անուն:

Ղերուրնա — մատենագրի անուն:

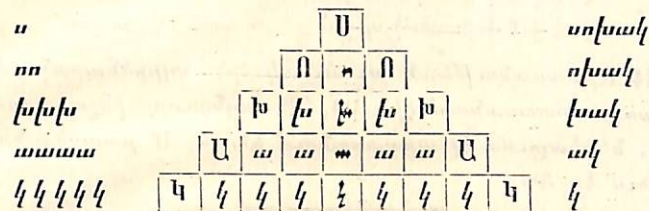
Աղուամաղ — թռչունի շապիկ:

Յուսա — գրաբար հրամ. եղ. բալ:

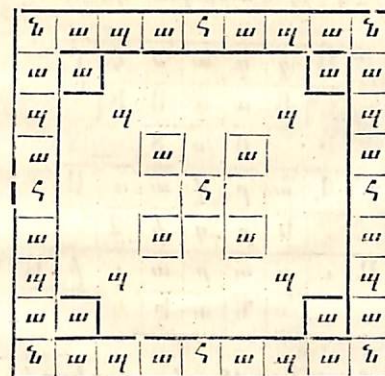
Եղջերուներ — կաթնասուն կենդանիներ:

Անցո-Ապրեցո — երկու գրաբ. հրամ. եղ. բալեր:

Ներսէս — չալտնի կաթողիկոսի անուն:

12 Թուանշանները փոխարինելով տառերի՝ Աւից ուղղահայեաց և թէ թէքուած ուղղութեամբ կարդալու ժամանակ՝ ստանում ենք ռաբալ բառերը. իսկ եթէ աստիճան առ աստիճան ենք իջնում՝ առաջին տողում ռաբ, 2-րդում Խա, 3-րդում ա, 4-րդում է տառը:

13 Ալս նկարի քառանկան ինչ կողմից էլ որ կարդանք՝ աջից ձախ, ձախից աջ, վերևից ներքև, ներքևից

վերև, խաչաձև, չհտ ու առաջ՝ միշտ ստացվում են հա-
հապա հառերը:

$6+3+6=4+4+4$, միևնույն է թէ Պապ
 $3+8+3=4+4+4$ » ահա
 $6+3+8=4+4+4$ » պահ
 $3+6+3=4+4+4$ » սպա

14 Արտասանութեան ժամանակ հին ալբերենարանում
 և տառը արտասանում էին հին, Ու ձայնաւորը ինչպէս ա-
 ռաջ, ներկայումս էլ արտասանում են հա, Մ բաղաձայնը
 ասվում էր հա:

կ	ու	մ
---	----	---

Ուրեմն $Կ=Կէ$
 $Ու=ու$
 $Մ=մ$

Հաւասար կողմերը եթէ գումարենք,
 երկուսի գումարները կրկին հաւասար
 կը լինին միմեանց. այսինքն $Կու=$
 $Կէու$ է հառին: Ի հարկէ որ ալ
 խաղը կատակ է. երբէք կում բառը
 չէ նշանակում կենում են:

Ա	զ	զ	ա	ս	է	ր
	Բ	ա	զ	Ո	Ի	
		Ո	ս	Տ		
Վ	ա	ր	վ	ա	ու	Ա
	Ե	ր	զ	Ի	Չ	
Ա	ւ	ս	տ	ր	ա	Լ Ի Ա
		Ն	ա	Խ		

15 Կարդացէք եղերալին զխառառերը և կը ստանաք
 չափանի մատենագրի ազգանունը, մնացեալ համապատաս-
 խան տողերում մեր առաջարկած հարցի պատասխա-
 ներն են:

16 Այս նկարի եղերալին տառերը կազմում են «մե-
 ծարանք» բառը, եթէ վերևից ներքև կարդանք. իսկ
 «քնար ածեմ» եթէ ներքևից վերև կարդանք: Բացի դո-

Մ	ը	ղ	ե	մ
ե	ս	ու	ս	ե
ծ	ի	ծ	և	ծ
		ա	պ	ա
ր	ու	ս	և	ս
		ա	ս	ա
ն	ա	թ	ա	ն
ք	ա	ղ	ա	ք

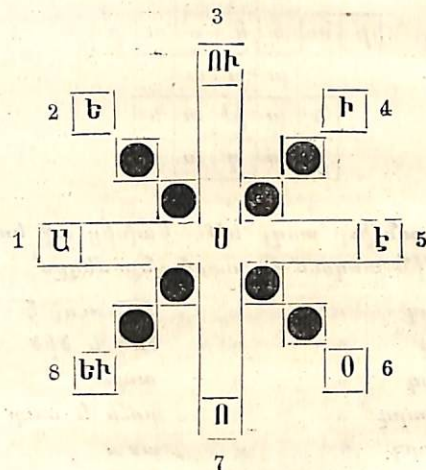
րանից իւրաքանչիւր տող, եթէ ձախից աջ կողմը կար-
 դանք, առաջին տողում կը ստանանք մեղմ

երկրորդ	»	»	էս, ուս, ք
երրորդ	»	»	ծեծ և ծիծ
չորրորդ	»	»	սպա
հինգերորդ	»	»	րուս և սուր
վեցերորդ	»	»	ասա
եօթներորդ	»	»	նաթան
ութերորդ	»	»	քաղաք

միմիայն երկրորդ տողում է ձայնաւորը պէտք է արտա-
 սանել ինչպէս է:

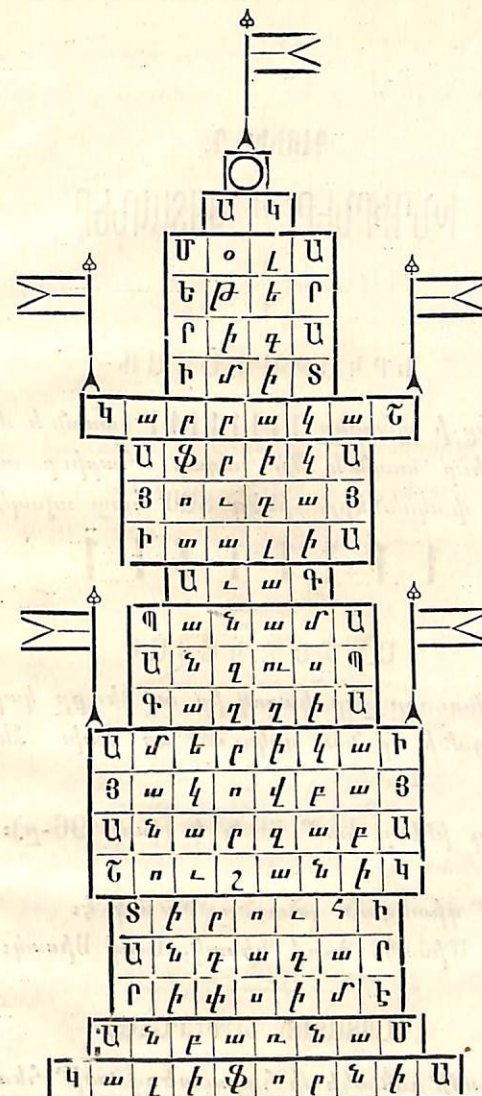
17 Բոլոր ձայնաւորները Ս-ի հետ կազմում են առան-
 ձին-առանձին բառեր. բացի դորանից 1-ից մինչև 5-ը
 կարդացվում է հա բառը, որ բալ է. իսկ 3-ից մինչև 7-ը
 հառ՝ դրաբար հրամայական եղանակով բալը:

- 1) " կը նշանակէ սուղ, թղթախաղի նշան
- 2) է" " գերանուն
- 3) " " զոյական անուն
- 4) է" " գերանուն (ընդ իս)
- 5) է" " գերանուն (ալս)
- 6) " " ազգութիւն
- 7) " " վերջաւորութիւն
- 8) է" " չաղկապ

18 Եթէ ուշադրութիւն դարձնէք աշտարակի եղերալին գլխատառերին և վերեւից ներքեւ կարդաք, կը ստանաք «Ամբիջի տպագրատուն» բառերը. նոյնը կը ստանաք, եթէ աջ կողմից կարդաք. բայց ալս անգամ հակառակ ձևով ներքեւից վերև:

Մնացեալ համապատասխան ստղերում մեր առաջարկած հարցի պատասխաններն են:

ԳՈՒԽ Դ.

ԽՆԴԻՐՆԵՐ ԵՒ ԿԱՏԱԿՆԵՐ

1

Ե Ր Կ Ա Թ Վ Ա Ճ Ա Ռ

Հանաքչի պարոնը 11111111 (տասն և մէկ մի-
լիօն, հարիւր տասն և մէկ հազար, հարիւր տասն և
մէկ) հատ փականները շինեց ՏԱՍ հատ ալսպէս՝

1 1 1 1 1 1 1 1

Ա Ն Մ Ե Ղ Կ Ա Տ Ա Կ

2 Բանուորը չէր կարող իր աջ ձեռքը կտրել իւր
ձեռքով, քանի որ նա զրկուած էր ձախ ձեռքից:

3 Այդ թիւը կամ 69-ն է (կամ 96-ը):

4 Իմ զիտեցած անունը Ի ս ա կ է:
Մ-ով Միսակ, Գ-ով Գիսակ, Ս-ով Սիսակ:

ՊԱՅՏԱԶԵՒ ԵԱՔԱՐԱՀԱՅ

5 Արամը դանակի մի հարուածով նախ՝ հեռացրեց
3 և 4 մասերը 2 և 5-ից և ստացաւ առաջին ձեւը.

յետոյ 3+4 կտորը մօտեցրեց 2+1 և 5+6 կտոր-
ների կողքին, ստացաւ երկրորդ ձեւը, և վերջապէս՝

3	4				
2	5	2	5	3	
1	6	1	6	4	

ձեւ 1-ին

ձեւ 2-րդ

դանակի երկրորդ հարուածով հեռացրեց 2+5+3
մասերը 1+6+4 մասերից և ստացաւ հետևեալ
երրորդ ձեւը:

2	5	3
1	6	4

Ձ Մ Ե Ր Ո Ւ Կ

6 Երկու ձմերուկ ունեցողին կը հասնէր հինգ
կոպէկ. իսկ երեք ձմերուկ ունեցողին քսան կոպէկ:
Որովհետեւ հարցի մէջ ասուած էր հաւասարապէս
կերան, ուրեմն նշանակում է ամեն մի ձմերուկը երեք
հաւասար մասերի բաժանեցին:

7 Այս կատակը պէտք է այսպէս յարած: Երկու ձեռքերն էլ բաց արէ՛ք, կարգով համարեցէ՛ք մատները մէկից մինչև տասը, յետոյ սխեցէ՛ք նոյնը հակառակը համարել, այսինքն՝ ծալեցէ՛ք մէկ-մէկ մատները և ասացէ՛ք՝ տաս, ինը, ութ, եօթ, վեց, — բաւական է: Երբ որ կը հասնէք վեցին՝ արդէն մէկ ձեռքի բոլոր մատներն էլ ծալուած կը լինին. իսկոյն, առանց շարունակելու ասացէք. «այս միւս ձեռքն էլ հինգ մատ. ուրեմն ընդամենը կը լինի տասն և մէկ մատ: $6+5=11$.-ին»:

ՏԱՍՆ ԵՒ ՄԷԿ ՈՒՂՏ

8 Շէյխը հետևեալ կերպով բաժանեց.

Առաջինին տուեց վեց, երկրորդին չորս, ասելով՝ որ տասն և մէկի կէսը վեցն է. իսկ երրորդականը չորս: Երրորդին, ինչպէս որ ասուած էր կտակում, տուեց միայն մի հատ: — Այս կարգադրութիւնը չը հաւանեցին, որովհետև նախ՝ ճիշդ չէր բաժանումը և երկրորդ՝ երկու եղբայրները աւելի էին ստանում, քան թէ կը հասնէր իրանց կտակի զօրութեամբ: Այն ժամանակ Շէյխը զիմեցհետևեալ հնարադիտութեանը:

— Թո՛ղ Ալլահը օրհնէ ձեզ, ասաց Շէյխը. ձեր հանգուցեալ հայրը կտակել է ընդամենը տասն և մէկ հատ ուղտ. իսկ դուք քանի որ այդքան սիրում էք ձեր հօր յիշատակը և ուղում էք սրբութեամբ կատարել նորա վերջին կա՛քը, ես ևս իմ կողմից զո՛ւում եմ՝ ձեզ և նուիրում եմ յօժարութեամբ իմ

սեպհականութիւնից մի հատ ուղտ, բայց կրկին չը քանդենք ձեր հօր կտակը և բաժանենք ճշդութեամբ:

— Քեզ՝ Օմար, հասնելու է կէսը. ուրեմն վեր առ քո մասը, քանի որ 12-ի կէսը 6-ն է: Հարուն՝ ահաւասիկ քո մի երրորդական մասը — չորս. իսկ դու՝ Ալի, քչով բաւականացող, տա՛ր քո մի հատ ուղտը:

— Հը՛, ի՛նչ կայ, ասաց Շէյխը ծիծաղելով, զարմանո՞ւմ էք, որ մի հատ ևս մնաց. ո՛չ, սիրելիք, սա իմ ուղտն է, որ իսկոյն պատուիրեցի զուրս հանել ակոռից: Գնացէ՛ք խաղաղութեամբ, իմ ուղտը թողէ՛ք որ կրկին մնայ ինձ մօտ. թո՛ղ այս ևս իմ աշխատութեան վարձը լինի:

ՊԱՅՄԱՆԱԻՈՐ ՆԱՄԱԿՆԵՐ

Աղէքսանդրը և Նիկողայոսը, երբ ստանում էին իրանց նամակները, թերթի ձախ կողմից մի մասը ծալում էին և առաջին կտորն էին կարդում, որ իսկական նամակն էր: Ահա այս անգամն էլ նամակի զօրութեամբ Ռնոիրիոսին ուղարկեցին Սիբիրիա աքսոր:

Ուշադրութիւն դարձրէ՛ք նամակներին, այդ ծալուած տեղերը բաւականին սլարդ նշմարվում են: Կարդացէ՛ք ամբողջապէս նախ նամակները և յետոյ կողքից կտրուած փոքրիկ մասերը:

ՊԵՏԱՆԿԱՅԻՆ ԿԱՌԱՅԱՐԱՐ

I

11-ին Յունուարի 1890 թ.

ՍԻՐԵԼԻՈՒ ԻՄ ԱՂԼՔՍԱՆՊԻՐ

9 Այս օրերս իմ Ա ըշակիս վարժասկար հրաժարուեց իւր պաշտօնից: Մենք իմացանք, որ ձեզ մօտ ե ըկու տարի առաջ տեսած այն հռչակաւոր, պարկեշտ և երկիւղած հաշու աղահը մեր որոշեալ պայմաններին կը համաձայնի: Կիսա աղ առթիւ «ցազանի չարագործ» է համարում ինձ: Խնդրում եմ զուք ևս համոզէք նրան և անվճարկա ուղարկէ ք թէ խօսելու և թէ պայմանաւորուելու: Դուք նորան ասացէք մեզ մօտ արժա նուրթիւն է աստիկ: Նախախնամութիւնը մեր Արշակին կանոնաւոր պատասաճ աջակց: Ամեն տեսակ չարմարութիւններ կան թնդում եմ խոհեմ անձն լինի: Ողջունեցէք ծանօթներին: Աստուածային կարողութեամբ զործերը կարգի դրի: Յոյս ունիմ մեծապէս, որ ինդիքս անպակաղ կը կատարէք:

Մօսկուա.

Մնամ քո Նիկողայոս

Պ Ա Տ Ա Ս Խ Ա Ն

II

21-ին Յունուարի 1890 թ.

ԱԶՆԻՆ ԶԻՆՈՂԱՅՈՍ

10 Ահա աստիկ այն տ եղեկութիւնները, որ ես ժողովեցի նորա մասին. դիտէք որ այդ մարդը՝ որին զուք եր կու տարի առաջ տեսաք մեզ մօտ, ներկայումս փարկումն է: Կար ժամանակ որ Մն ուրիշումն չը տեսած՝ աստիկ հաւանում էիք և շատ էլ զովում էիք: Իսկոյն պատ ուրեցի նորան զալ ձեզ մօտ: Տեսէք, պ. Նիկողայոս, չը մերժէք ինդրեմ այդ լր ազրանք և հմուտ հաշուապահին: Նա պատկանում է մեր խմբին, քանի կարելի է շուտ զրեցէք ինձ հետեւանքի մասին. լաւ է հեռադրով, քան փութաւոր: Նուտ ուղարկեցէք ձեւ խոստացած գիրքը. մեզ մօտ ստանանիք է—խիկ և իսկ Սիբիր:

Թիֆլիս.

Մնամ քո Ադէֆսանդր

11 Գրած էր այսպէս՝ 96
69, պակաս էր միայն հան-
ման նշանը՝ (—մինուսը):

12 Այս յօդուածում * տասը ամենևին չը կայ-
կարող էք ստուգել:

13 Յառան գնեց 3 տեսակ զինի հետեւեալ չափով.
3 բուբլիանոց 13 շիշ և վճարեց 7 բ. 80 կոպէկ.
50 կոպէկանոց 12 » » » 1 բ. 20 »
20 կոպէկանոց 25 » » » 1 բուբլի:

Հինգ շիշը հաշուելով մի թունդի, ընդամենը
գնեց 10 թունդի և վճարեց 10 բուբլի, նշանա-
կում է խառնուրդի թունդին արժէ մէկ բուբլի:

Ի Մ ԱԶԳԱԿԱՆՆԵՐԸ

14 Կարգացէ՛ք ամեն մի տան սկզբնատուերը և
կը ստանաք այդ յատուկ անուանց ազգանունը:

Ե Ր Կ Ո Ի Ա Ռ Ի Ի Մ

15 Կրկէսի տէրը ո՛չ մեղաւոր էր և ո՛չ էլ տու-
ժեց, դա մի կատակ էր. երկու առիւծներ չէին կա-
րող երբէք միմեանց ուտել:

Ր Ե Բ Ո Ի Ս Ն Ե Ր

№ 1. Գայլի գլխին աւետարան էին կարդում,
ասում էր՝ թէզ արա՛ ոչխարը սարն անցկացաւ:

№ 2. Ծուլու-թիւնն է մեծ յանցանք, Վահան,
կարգալու ժամանակ է:

№ 3. Անբարտաւան մի՛ լինի, կացինդ չը զար-
կեա էն ծառին՝ որ քեզ պահպանել է փորձանքի ժա-
մանակ:

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0596523

